

АНТИМОНОПОЛЬНИЙ КОМІТЕТ УКРАЇНИ

РІШЕННЯ

АДМІНІСТРАТИВНОЇ КОЛЕГІЇ ПІВНІЧНОГО МІЖОБЛАСНОГО ТЕРИТОРІАЛЬНОГО ВІДДІЛЕННЯ

«30» жовтня 2025 року

№ 60/221-р/к

справа № 128/60/180-рп/к.25

м. Київ

*Про порушення законодавства
про захист економічної конкуренції*

Рішенням (*інформація доступ до якої обмежено*) виконавчий комітет (*інформація доступ до якої обмежено*) (далі – Виконком) затвердив розроблені (визначені) комунальним підприємством теплових мереж (*інформація доступ до якої обмежено*) (далі – КПТМ (*інформація доступ до якої обмежено*), Підприємство)) економічно необґрунтовані норми споживання гарячої води, зокрема на рівні, передбаченому будівельними нормами і правилами - БНіП 2.04.01-85 «Внутрішній водопровід та каналізація будівель», що втратили чинність з 01.03.2013.

Наведені дії Виконкому призвели до додаткових витрат споживачів на оплату послуг, обсяг надання яких визначався на підставі завищених норм споживання гарячої води.

Затвердивши рішенням (*інформація доступ до якої обмежено*) економічно необґрунтовані норми споживання гарячої води, зокрема на рівні, передбаченому БНіП 2.04.01-85, що втратили чинність з 01.03.2013, Виконком легітимізував порушення законодавства про захист економічної конкуренції з боку КПТМ (*інформація доступ до якої обмежено*), у вигляді зловживання монопольними (домінуючим) становищем на відповідному ринку.

За результатом розгляду справи № 128/60/180-рп/к.25 (далі – Справа) такі дії Виконкому визнано порушенням, передбаченим статтею 17 та пунктом 7 статті 50 Закону України «Про захист економічної конкуренції» (легітимація порушення законодавства про захист економічної конкуренції).

Адміністративна колегія Північного міжобласного територіального відділення Антимонопольного комітету України, розглянувши матеріали Справи про порушення Виконкомом законодавства про захист економічної конкуренції та подання Третього відділу досліджень і розслідувань від 13.10.2025 № 60-03/618-П з попередніми висновками у зазначеній справі,

ВСТАНОВИЛА:

1. ПРОЦЕСУАЛЬНІ ДІЇ

(1) Північним міжобласним територіальним відділенням Антимонопольного комітету України (далі – Відділення), з метою виконання завдань покладених Законом України «Про Антимонопольний комітет України», здійснено державний контроль за дотриманням КПТМ (*інформація доступ до якої обмежено*) та Виконкомом вимог законодавства про захист економічної конкуренції на ринку послуг з постачання гарячої води у (*інформація доступ до якої обмежено*).

- (2) Відділенням направлено Виконкому лист про надання інформації від 11.04.2025 № 60-02/3042є.
- (3) Листом від 18.04.2025 № 7785/11119-01-11 (вх. Відділення від 21.04.2025 № 60-01/2141) Виконком надав відповідь на вказаний лист.
- (4) Відділенням направлено КПТМ (*інформація доступ до якої обмежено*) вимогу про надання інформації від 16.04.2025 № 60-02/3135є.
- (5) Листом від 05.05.2025 № 11/1292 (вх. Відділення від 06.05.2025 № 60-01/2453) Підприємство надало відповідь на зазначену вимогу.
- (6) Розпорядженням адміністративної колегії Відділення від 14.08.2025 № 60/179-рп/к розпочато розгляд Справи за ознаками вчинення Виконкомом порушення законодавства про захист економічної конкуренції, передбаченого статтею 17 та пунктом 7 статті 50 Закону України «Про захист економічної конкуренції», у вигляді легітимації порушення КПТМ (*інформація доступ до якої обмежено*) законодавства про захист економічної конкуренції на ринку послуг з постачання гарячої води у (*інформація доступ до якої обмежено*), де розташовані мережі, які знаходяться у власності, господарському віданні, користуванні чи експлуатації Підприємства.
- (7) Листом від 18.08.2025 № 60-02/7070є на адресу Виконкому (*інформація доступ до якої обмежено*) направлено копію розпорядження адміністративної колегії Відділення від 14.08.2025 № 60/180-рп/к про початок розгляду Справи. Відповідно до рекомендованого повідомлення про вручення поштового відправлення (*інформація доступ до якої обмежено*) лист від 18.08.2025 № 60-02/7070є (*інформація доступ до якої обмежено*) вручено за довіреністю 21.08.2025.
- (8) Відділенням на адресу КПТМ (*інформація доступ до якої обмежено*) направлено вимогу про надання інформації від 05.09.2025 № 60-02/7611є.
- (9) Листом від 12.09.2025 № 11/2908 (вх. Відділення від 11/2908 № 60-01/5744) Підприємство надало відповідь на зазначену вимогу.
- (10) Відділенням на адресу Виконкому направлено лист про надання інформації від 05.09.2025 № 60-02/7610є.
- (11) Листом від 16.09.2025 № 18838/26612-01-11 (вх. Відділення від 16.09.2025 № 60-01/5681) Виконком надав запитувану інформацію.
- (12) За результатами збору та аналізу доказів у Справі складено подання від 13.10.2025 № 60-03/618-П з попередніми висновками (далі – Подання).
- (13) Листом від 14.10.2025 № 60-02/8775є на адресу Виконкому направлено копію Подання. Відповідно до рекомендованого повідомлення про вручення поштового відправлення (*інформація доступ до якої обмежено*) лист від 14.10.2025 № 60-02/8775є (*інформація доступ до якої обмежено*) вручено за довіреністю 20.10.2025.
- (14) Листом від 30.10.2025 № 22186/30824-01-21 (вх. Відділення від 31.10.2025 № 60-01/6636) Виконком надав до Відділення пояснення щодо змісту Подання.

2. ВІДПОВІДАЧ

(15) Відповідачем у справі є виконавчий комітет (*інформація доступ до якої обмежено*) (*інформація доступ до якої обмежено; інформація доступ до якої обмежено*).

(16) Місцеве самоврядування здійснюється територіальною громадою в порядку, встановленому законом, як безпосередньо, так і через органи місцевого самоврядування: сільські, селищні, міські ради та їх виконавчі органи (частина третя статті 140 Конституції України).

(17) Згідно із частиною другою статті 2 Закону України «Про місцеве самоврядування в Україні» місцеве самоврядування здійснюється територіальними громадами сіл, селищ, міст як безпосередньо, так і через сільські, селищні, міські ради та їх виконавчі органи, а також через районні та обласні ради, які передбачають спільні інтереси територіальних громад сіл, селищ, міст.

(18) Відповідно до статті 5 Закону України «Про місцеве самоврядування в Україні» система місцевого самоврядування включає в себе виконавчі органи сільської, селищної, міської ради.

(19) Згідно зі статтею 11 Закону України «Про місцеве самоврядування в Україні» виконавчими органами сільських, селищних, міських рад є їх виконавчі комітети, відділи, управління та інші створювані радами виконавчі органи.

(20) Відповідно до частини першої статті 16 Закону України «Про місцеве самоврядування в Україні» органи місцевого самоврядування є юридичними особами і наділяються цим та іншими законами власними повноваженням, в межах яких діють самостійно і несуть відповідальність за свою діяльність відповідно до закону.

(21) Виконавчим органом (*інформація доступ до якої обмежено*) є її виконавчий комітет. Отже, виконавчий комітет (*інформація доступ до якої обмежено*) є органом місцевого самоврядування.

(22) Повноваження та порядок діяльності виконавчого комітету міської ради визначений Законом України «Про місцеве самоврядування в Україні».

(23) Відповідно до частини третьої статті 24 Закону України «Про місцеве самоврядування в Україні» органи місцевого самоврядування та їх посадові особи діють лише на підставі, в межах повноважень та у спосіб, передбачені Конституцією і законами України, та керуються у своїй діяльності Конституцією і законами України, актами Президента України, Кабінету Міністрів України, а в Автономній Республіці Крим – також нормативно-правовими актами Верховної Ради і Ради міністрів Автономної Республіки Крим, прийнятими у межах їхньої компетенції.

(24) Крім того, згідно із статтею 2 Закону України «Про захист економічної конкуренції» цим законом регулюються відносини, зокрема, органів місцевого самоврядування із суб'єктами господарювання, у зв'язку з економічною конкуренцією.

(25) Отже, сфера застосування Закону України «Про захист економічної конкуренції» поширюється на відносини (*інформація доступ до якої обмежено*) ради із суб'єктами господарювання.

3. НОРМАТИВНО-ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ

- (26) Діяльність у сфері надання послуг з постачання гарячої води регулюється, зокрема:
- Законом України «Про житлово-комунальні послуги» від 09.11.2017 № 2189-VIII (далі – Закон);
 - Законом України «Про комерційний облік теплової енергії та водопостачання» (далі – Закон про комерційний облік);
 - Правилами надання послуги з постачання гарячої води та типових договорів про надання послуги з постачання гарячої води, затвердженими постановою Кабінету Міністрів України від 11.12.2019 № 1182 (далі – Правила № 1182);
 - Методикою розподілу між споживачами обсягів спожитих у будівлі комунальних послуг, затвердженою наказом Міністерства регіонального розвитку, будівництва та житлово-комунального господарства України від 22.11.2018 № 315 (далі – Методика № 315);
 - Порядком формування тарифів на теплову енергію, її виробництво, транспортування та постачання, послуги з постачання теплової енергії і постачання гарячої води, затвердженим постановою Кабінету Міністрів України від 01.06.2011 № 869 (далі – Порядок № 869);
 - Порядком формування тарифів на послугу з постачання гарячої води, затвердженим постановою Національної комісії, що здійснює державне регулювання у сферах енергетики та комунальних послуг від 08.04.2020 № 767 (далі – Порядок № 767);
 - Процедурою встановлення тарифів на послугу з постачання гарячої води, затвердженою постановою Національної комісії, що здійснює державне регулювання у сферах енергетики та комунальних послуг від 08.04.2020 № 768 (далі – Процедура № 768).
- (27) Згідно з пунктом 2 частини першої статті 5 Закону комунальними послугами є послуги з постачання та розподілу природного газу, постачання та розподілу електричної енергії, постачання теплової енергії, постачання гарячої води, централізованого водопостачання, централізованого водовідведення, поводження з побутовими відходами.
- (28) Відповідно до частини першої статті 10 Закону ціни (тарифи) на житлово-комунальні послуги встановлюються за домовленістю сторін, крім випадків, коли відповідно до закону ціни (тарифи) є регульованими. У такому разі ціни (тарифи) встановлюються уповноваженими законом державними органами або органами місцевого самоврядування відповідно до закону.
- (29) Згідно з пунктом 13 частини першої статті 17 Закону України «Про Національну комісію, що здійснює державне регулювання у сферах енергетики та комунальних послуг» Національна комісія, що здійснює державне регулювання у сферах енергетики та комунальних послуг (далі – НКРЕКП), встановлює державні регульовані ціни і тарифи на товари (послуги) суб'єктів природних монополій та інших суб'єктів господарювання, що провадять діяльність на ринках у сферах енергетики та комунальних послуг.
- (30) Відповідно до частини другої статті 28 Закону України «Про місцеве самоврядування в Україні» до відання виконавчих органів сільських, селищних, міських рад належать встановлення в порядку і межах, визначених законодавством, тарифів на теплову енергію (у тому числі її виробництво, транспортування та постачання), тарифів на централізоване водопостачання та централізоване водовідведення, на інші комунальні послуги (крім тарифів на теплову енергію, її виробництво, транспортування та постачання, тарифів на комунальні послуги, які встановлюються НКРЕКП), побутові, транспортні та інші послуги.
- (31) Відповідно до частини третьої статті 4 Закону до повноважень органів місцевого самоврядування належить, зокрема:

- встановлення цін/тарифів на комунальні послуги відповідно до закону;
- **затвердження норм споживання комунальних послуг.**

(32) Згідно із статтею 144 Конституції України органи місцевого самоврядування в межах повноважень, визначених законом, приймають рішення, які є обов'язковими до виконання на відповідній території.

(33) Відповідно до постанови НКРЕКП від 07.07.2021 № 1085 «Про затвердження Змін до Ліцензійних умов провадження господарської діяльності у сфері теплопостачання», тарифи на комунальні послуги, зокрема, з постачання гарячої води затверджуються органами місцевого самоврядування.

(34) Відповідно до пунктів 1 та 2 Порядку № 869 цей порядок визначає механізм формування тарифів на теплову енергію, її виробництво, транспортування та постачання, послуги з постачання теплової енергії і постачання гарячої води для суб'єктів природних монополій та суб'єктів господарювання на суміжних ринках, які провадять або мають намір провадити господарську діяльність з виробництва теплової енергії, її транспортування магістральними і місцевими (розподільними) тепловими мережами та постачання, надання послуг з постачання теплової енергії і постачання гарячої води. Порядок № 869 застосовується під час установлення органами місцевого самоврядування тарифів на теплову енергію, її виробництво, транспортування та постачання, послуги з постачання теплової енергії і постачання гарячої води для суб'єктів природних монополій, а також для суб'єктів господарювання на суміжних ринках, зазначених у пункті 1 цього порядку, та поширюється на таких суб'єктів під час розрахунку зазначених тарифів.

(35) Згідно з пунктом 65 Порядку № 869 **річні плани надання послуг з постачання гарячої води складаються** у розрізі територіальних громад, у межах яких суб'єкт господарювання надає послуги з постачання гарячої води (є виконавцем таких послуг), на підставі укладених договорів **з урахуванням обсягів фактично спожитої води** і теплової енергії за показаннями вузлів комерційного обліку (у разі їх відсутності - **за встановленими нормами**) та інших техніко-економічних факторів.

(36) Пунктом 83 Порядку № 869 передбачено, що **кількість гарячої води, використаної для надання послуг з постачання гарячої води, визначається** за показаннями вузлів обліку, а за їх відсутності - **шляхом проведення розрахунків згідно із встановленими нормами.**

(37) Відповідно до пункту 92 Порядку № 869 формування статей витрат та їх коригування для розрахунку двоставкового тарифу на послуги з постачання гарячої води здійснюється із застосуванням механізму формування тарифів на теплову енергію.

(38) До умовно-змінної частини двоставкового тарифу на послуги з постачання гарячої води, яка частково покриває витрати на виробництво і транспортування від місця приготування до точки споживання **планованих обсягів гарячої води, визначених** за показаннями вузлів комерційного обліку, а в разі їх відсутності - **за встановленими нормами**, включаються витрати на холодну воду в обсягах споживання, витрати теплової енергії на підігрів такої води і електроенергії для її підкачування з метою підвищення тиску (у разі потреби), в тому числі втрати води, теплової і електричної енергії.

(39) До умовно-постійної частини двоставкового тарифу на послуги з постачання гарячої води (абонентської плати), яка покриває всі витрати (крім віднесених до умовно-змінних витрат), зокрема на виробництво, транспортування і збут гарячої води, включаються витрати води для підживлення мереж та витрати теплової і електричної енергії для її

циркуляції у розподільних, внутрішньобудинкових мережах і рушникосушильниках (у разі їх підключення до системи гарячого водопостачання), та планованого прибутку.

(40) Згідно з пунктом 94 Порядку № 869 двоставковий тариф на послуги з постачання гарячої води складається з:

- **умовно-змінної частини, яка покриває умовно-змінні витрати і розраховується** за наявності вузлів обліку на 1 куб. метр спожитої гарячої води, а за їх відсутності в житлових будинках - **згідно з встановленими органом місцевого самоврядування нормами;**
- **умовно-постійної частини (абонентської плати), яка покриває умовно-постійні витрати і розраховується** для окремих будинків згідно з тепловим навантаженням будинкової системи централізованого постачання гарячої води, а для окремих споживачів розподіляється відповідно до кількості помешкань у будинку, та планованого прибутку.

(41) Відповідно до пунктів 1.1 та 1.2 Порядку № 767 цей порядок визначає механізм формування тарифів на послугу з постачання гарячої води для суб'єктів господарювання незалежно від форми власності, які надають послугу з постачання гарячої води та тарифи яким встановлюються НКРЕКП. Порядок № 767 застосовується під час установлення НКРЕКП тарифів на послугу з постачання гарячої води для суб'єктів господарювання, зазначених у пункті 1.1 Порядку № 767, та поширюється на таких суб'єктів під час розрахунку тарифів.

(42) Згідно з пунктом 1.3. Порядку № 767:

- *виконавець послуги* – суб'єкт господарювання, який надає споживачу послугу з постачання гарячої води та є власником (володіє або користується на інших законних підставах) теплової, тепловикористальної або теплогенеруючої установки, за допомогою якої виробляє гарячу воду;
- *структура тарифів* – складові економічно обґрунтованих витрат, пов'язаних із провадженням у планованому періоді господарської діяльності з надання послуги з постачання гарячої води, які групуються за статтями відповідно до положень (стандартів) бухгалтерського обліку, що затверджені Міністерством фінансів України;
- *тариф на послугу з постачання гарячої води* – вартість надання одиниці послуги з постачання гарячої води визначеної кількості та відповідної якості, розрахована на основі економічно обґрунтованих планованих витрат з урахуванням планованого прибутку, коригування витрат та з урахуванням податку на додану вартість.

(43) Пунктом 2.2 Порядку № 767 передбачено, що формування тарифів на послугу з постачання гарячої води виконавцем послуги здійснюється відповідно до річних планів надання такої послуги, економічно обґрунтованих планованих витрат, визначених на підставі (норм) витрат і витрат ресурсів, техніко-економічних розрахунків та кошторисів.

(44) Відповідно до пункту 2.3 Порядку № 767 **річний план надання послуги з постачання гарячої води** погоджується органами місцевого самоврядування відповідно до їх повноважень, визначених Законами України «Про місцеве самоврядування в Україні» і «Про житлово-комунальні послуги», та **визначається на підставі**, зокрема, державних та галузевих нормативів витрат теплової енергії і води або **затверджених органами місцевого самоврядування річних норм споживання гарячої води** та укладених зі споживачами договорів з урахуванням витрат теплової енергії та води в мережах централізованого постачання гарячої води, визначених в установленому законодавством порядку, відповідно до міжгалузевих, галузевих методик, інших документів щодо нормування витрат та витрат ресурсів, якими передбачені особливості технологічних процесів конкретного виробництва, зокрема Методики № 315.

(45) Згідно з пунктом 3.2 Порядку № 767 до складу виробничої собівартості **включаються** прямі матеріальні витрати:

- витрати на теплову енергію для надання послуги з постачання гарячої води на рівні вартості теплової енергії відповідно до встановлених НКРЕКП тарифів на теплову енергію виходячи з необхідних планованих обсягів надання послуги з постачання гарячої води для забезпечення кількісних і якісних показників послуги;
- **витрати на питну воду для надання послуги з постачання гарячої води, які формуються** відповідно до укладених договорів виходячи з необхідних планованих обсягів надання послуги з постачання гарячої води для забезпечення кількісних і якісних показників послуги з урахуванням обсягів фактично спожитої води за показниками приладів обліку, а у разі їх відсутності - **за нормами** та тарифами на централізоване водопостачання, **встановленими органом, уповноваженим встановлювати тарифи.**

(46) Відповідно до пунктів 1.1 та 1.2 Процедури № 768 ця процедура визначає порядок встановлення тарифів на послугу з постачання гарячої води. Процедура № 768 застосовується НКРЕКП при встановленні тарифів на послугу з постачання гарячої води і поширюється на суб'єктів господарювання незалежно від форми власності, які є виконавцями послуги з постачання гарячої води відповідно до Закону² та тарифи яким встановлюються НКРЕКП.

(47) Згідно з підпунктом 9 пункту 2.2 Процедури № 768 до заяви щодо встановлення тарифів додаються в паперовому та електронному вигляді розрахунки, підтвердні й обґрунтовуючі матеріали та документи, що використовувалися під час проведення таких розрахунків, а саме: **копії рішень органів місцевого самоврядування про затвердження норм споживання житлово-комунальних послуг на постачання гарячої води.**

(48) Крім того, відповідно до частини другої статті 9 Закону про комерційний облік обсяги споживання гарячої чи питної води визначаються за показаннями вузлів розподільного обліку, а у разі їх відсутності - **за нормами споживання, встановленими органом місцевого самоврядування.** Загальний обсяг споживання гарячої або питної води у такій будівлі визначається як сума обсягу, визначеного за допомогою вузлів розподільного обліку та розрахункового обсягу, визначеного за нормою споживання для споживачів, приміщення яких не оснащені вузлами розподільного обліку.

(49) Згідно з пунктом 34 Правил № 1182 плата виконавцю за індивідуальним договором про надання послуги з постачання гарячої води з обслуговуванням внутрішньобудинкових систем про надання послуги складається з плати за послугу, визначеної відповідно до цих правил та Методики розподілу, що розраховується виходячи з розміру затвердженого уповноваженим органом тарифу та обсягу спожитої гарячої води або **за нормами споживання, встановленими органом місцевого самоврядування,** до встановлення вузла комерційного обліку.

(50) Відповідно до пункту 9 Методики № 315 у разі, якщо окреме приміщення будівлі/будинку, яке є самостійним об'єктом нерухомого майна, має окремий інженерний ввід зовнішньої інженерної мережі або окреме відгалуження перед вузлом комерційного обліку та не оснащене вузлом обліку комунальної послуги, то при наданні цьому приміщенню послуги з постачання гарячої води, централізованого водопостачання обсяг спожитої цим приміщенням комунальної послуги визначається за нормою споживання комунальної послуги, що установлена органом місцевого самоврядування. Окрім визначеного таким чином обсягу спожитої комунальної послуги цьому приміщенню додатково здійснюється донарахування частки обсягів гарячої/холодної води, витраченої на загальнобудинкові потреби.

(51) Отже, норми споживання послуг з постачання гарячої води використовуються як під час встановлення уповноваженими органами тарифів на такі послуги, так і під час здійснення виконавцями розрахунків із споживачами за спожиті ними послуги (у разі відсутності/несправності вузлів розподільного обліку, з розрахунку на одну особу).

(52) При цьому, окремо необхідно звернути увагу на те, що згідно з підпунктом 21 пункту «а» статті 30 Закону України «Про місцеве самоврядування в Україні» до відання виконавчих органів сільських, селищних, міських рад належать власні (самоврядні) повноваження щодо встановлення нормативів (норм) споживання комунальних послуг у порядку, передбаченому Кабінетом Міністрів України.

4. ОБСТАВИНИ СПРАВИ

(53) КПТМ (*інформація доступ до якої обмежено*) листом від 02.01.2024 № 07/07 (вх. Виконкому від 03.01.2024 № 105-01-18) звернулось до Виконкому щодо затвердження норм споживання гарячої води для житлових будинків, установ та організацій, які не оснащені приладами обліку гарячої води.

(54) Пунктом 1 рішення Виконкому (*інформація доступ до якої обмежено*) (далі – Рішення (*інформація доступ до якої обмежено*)), враховуючи вказаний лист Підприємства (як зазначено у тексті Рішення (*інформація доступ до якої обмежено*)), Виконком затвердив норми споживання гарячої води для житлових будинків, установ та організацій, які не оснащені вузлами обліку гарячої води.

(55) Так наприклад Виконком затвердив норми споживання гарячої води для житлових будинків, установ та організацій, які не оснащені вузлами обліку гарячої води, зокрема, для житлових будинків з централізованим гарячим водопостачанням, обладнані умивальниками, мийками та душами, а також ваннами довжиною від 1500 мм, що становлять:

- для будівель, введених в експлуатацію до 01.03.2013 - 120 л/добу або 3,5 м³/місяць;
- для будівель, введених в експлуатацію з 01.03.2013 - 100 л/добу або 3,0 м³/місяць.

(56) При цьому, листом від 05.05.2025 № 11/1292 (вх. Відділення від 06.05.2025 № 60-01/2453) Підприємство повідомило, що запропоновані норми споживання гарячої води ґрунтуються:

- на нормах **БНіП 2.04.01-85 «Внутрішній водопровід та каналізація будівель»** для будівель, що були введені в експлуатацію до 01.03.2013 із урахуванням того, що на період розробки проектної документації та введення в експлуатацію систем гарячого водопостачання житлових будинків діяв вказаний нормативний документ;
- на нормах ДБН В.2.5-64:2012 «Внутрішній водопровід та каналізація. Частина I. Проектування. Частина II. Будівництво» для будівель, що були введені в експлуатацію починаючи з 01.03.2013 із урахуванням того, що на період розробки проектної документації та введення в експлуатацію систем гарячого водопостачання житлових будинків діяв вказаний нормативний документ.

(57) Листом від 18.04.2025 № 7785/11119-01-11 (вх. Відділення від 21.04.2025 № 60-01/2141) Виконком повідомив, що Рішення (*інформація доступ до якої обмежено*) є чинним та застосовується до споживачів (*інформація доступ до якої обмежено*) (як до споживачів КПТМ (*інформація доступ до якої обмежено*), так і до споживачів (*інформація доступ до якої обмежено*)).

(58) Разом з тим, відповідно до абзацу другого пункту 1 Положення про Положення про Міністерство регіонального розвитку, будівництва та житлово-комунального господарства

України, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 30.04.2014 № 197 (втратило чинність 18.02.2023) (далі – Положення № 197), Міністерство регіонального розвитку, будівництва та житлово-комунального господарства України (далі – Мінрегіон) є головним органом у системі центральних органів виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує, зокрема, державну політику у сфері житлово-комунального господарства.

(59) Згідно із підпунктами 36 та 39 пункту 4 Положення № 197 Мінрегіон відповідно до покладених на нього завдань узагальнює практику застосування законодавства з питань, що належать до його компетенції, інформує та надає роз'яснення щодо реалізації державної політики у відповідних сферах, зокрема у сфері житлово-комунальних послуг.

(60) Так, листом від 18.12.2020 № 7/11/20231-20 (вх. Відділення від 23.12.2020 № 60-01/4903) Мінрегіон повідомив, що наразі чинним документом, який застосовується для визначення відпущеної теплової енергії теплопостачальними організаціями споживачам, у яких тимчасово відсутні прилади обліку, для проведення комерційних та інших розрахунків, є КТМ 204 України 244-94 «Норми та вказівки по нормуванню витрат палива та теплової енергії на опалення житлових та громадських споруд, а також на господарсько-побутові потреби в Україні», затверджений Держжитлокомунгоспом України 14.12.1993.

(61) Саме в пунктах та формулах КТМ 204 України 244-94 є посилення на застосування при розрахунках норми витрат на гаряче водопостачання на добу на одного споживача **БНІП 2.04.01-85 «Внутрішній водопровід та каналізація будівель», яким передбачена норма в 120 л/добу – норма найбільшого споживання гарячої води для житлових будинків квартирного типу з ванною від 1500 до 1700 мм.**

(62) БНІП 2.04.01-85 «Внутрішній водопровід та каналізація будівель» **втратили чинність 01.03.2013, у зв'язку із прийняттям та веденням в дію ДБН В.2.5-64:2012 «Внутрішній водопровід та каналізація. Частина І. Проектування. Частина ІІ. Будівництво», яким вже передбачена норма в 100 л/добу – добові витрати споживання гарячої води на одного мешканця в житлових будинках з ванною більше ніж 1500 мм.**

(63) Отже, відповідно до роз'яснень Мінрегіону при встановленні норм споживання гарячої води при відсутності вузлів обліку **необхідно керуватись саме ДБН В.2.5-64:2012, як оновленими нормами, що були розраховані з метою приведення застарілих положень у відповідність із сучасними умовами, характером економічних відносин і чинним законодавством.**

(64) Таким чином, розроблення (визначення) Підприємством норм споживання гарячої води, що **становлять 120 л/добу** (на рівні, передбаченому БНІП 2.04.01-85, які втратили чинність з 01.03.2013) або 3,5 м³/місяць для одного споживача, **не відповідає вимогам чинного законодавства України.**

(65) При цьому, листом від 16.09.2025 № 18838/26612-01-11 (вх. Відділення від 16.09.2025 № 60-01/5681) Виконком повідомив, що станом на вересень 2025 року Рішення ***(інформація доступ до якої обмежено)*** є чинним.

(66) Водночас, Виконком повідомив, що відповідно до рішення Виконкому ***(інформація доступ до якої обмежено)*** КПТМ ***(інформація доступ до якої обмежено)*** надано дозвіл на залучення спеціалізованої науково-дослідної організації для здійснення розрахунків норм споживання гарячої води.

(67) Також Виконком зазначив, що за інформацією Підприємства станом на вересень 2025 року КПТМ (*інформація доступ до якої обмежено*) перебуває на стадії укладення договору з Державним підприємством «Науково-дослідний та конструкторсько-технологічний інститут міського господарства», на виконання якого спеціалізованою організацією будуть розроблені науково-обґрунтовані норми споживання гарячої води для житлових будинків, установ та організацій, які не оснащені вузлами обліку гарячої води.

5. КВАЛІФІКАЦІЯ ДІЙ ВІДПОВІДАЧА

(68) Кваліфікація дій органу місцевого самоврядування як таких, що заборонені згідно із статтею 17 Закону України «Про захист економічної конкуренції», має включати також кваліфікацію конкретного порушення законодавства про захист економічної конкуренції, яке було легітимізоване діями чи бездіяльністю органу місцевого самоврядування, зокрема вибір конкретної правової норми й застосування її до певної події із з'ясуванням всіх обставин такого порушення та їх доведенням у встановленому законом порядку.

(69) Розроблення (визначення) КПТМ (*інформація доступ до якої обмежено*) економічно необґрунтованих норм споживання гарячої води, зокрема на рівні, передбаченому будівельними нормами і правилами - БНіП 2.04.01-85 «Внутрішній водопровід та каналізація будівель», що втратили чинність 01.03.2013, на основі яких рішенням виконавчого комітету (*інформація доступ до якої обмежено*) затверджено такі норми споживання гарячої води, було б неможливим за умови існування значної конкуренції на відповідному ринку, адже в такому випадку споживачі мали б можливість вільно обирати між кількома виконавцями таких послуг та, у разі ущемлення їх інтересів, обрали б іншого виконавця.

(70) У зв'язку з відсутністю конкуренції на ринку послуг з постачання гарячої води у межах (*інформація доступ до якої обмежено*), де розташовані мережі, які знаходяться у власності, господарському віданні, користуванні чи експлуатації Підприємства та використовуються (експлуатуються) ним для надання таких послуг своїм абонентам (споживачам), і, як наслідок, відсутністю у споживачів КПТМ (*інформація доступ до якої обмежено*) альтернативи щодо придбання послуг з постачання гарячої води інакше ніж у Підприємства, зазначені дії призвели до настання негативних наслідків для споживачів (додаткові витрати на оплату послуг, обсяг надання яких визначався на підставі завищених норм споживання гарячої води), тобто ущемлення їх законних прав та охоронюваних інтересів при отриманні вказаних послуг.

(71) Відповідно до частини першої статті 13 Закону України «Про захист економічної конкуренції» зловживанням монопольним (домінуючим) становищем на ринку є дії чи бездіяльність суб'єкта господарювання, який займає монопольне (домінуюче) становище на ринку, що призвели або можуть призвести до недопущення, усунення чи обмеження конкуренції, або ущемлення інтересів інших суб'єктів господарювання чи споживачів, які були б неможливими за умов існування значної конкуренції на ринку.

(72) Пунктом 2 статті 50 Закону України «Про захист економічної конкуренції» передбачено, що порушенням законодавства про захист економічної конкуренції є зловживання монопольним (домінуючим) становищем.

(73) Таким чином, дії КПТМ (*інформація доступ до якої обмежено*), які полягають у розробленні (визначенні) економічно необґрунтованих норм споживання гарячої води, зокрема на рівні, передбаченому будівельними нормами і правилами - БНіП 2.04.01-85 «Внутрішній водопровід та каналізація будівель», що втратили чинність 01.03.2013, на основі яких рішенням виконавчого комітету (*інформація доступ до якої обмежено*)

затверджено такі норми споживання гарячої води, є порушенням законодавства про захист економічної конкуренції, передбаченим частиною першою статті 13 та пунктом 2 статті 50 Закону України «Про захист економічної конкуренції», у вигляді зловживання монопольним (домінуючим) становищем на ринку послуг з постачання гарячої води у межах (*інформація доступ до якої обмежено*), де розташовані мережі, які знаходяться у власності, господарському віданні, користуванні чи експлуатації КПТМ (*інформація доступ до якої обмежено*) та використовуються (експлуатуються) ним для надання таких послуг своїм абонентам (споживачам), що призвело до ущемлення інтересів споживачів, яке було б неможливим за умов існування значної конкуренції на цьому ринку.

(74) При цьому Виконком, затвердивши рішенням (*інформація доступ до якої обмежено*) економічно небунтовані норми споживання гарячої води, зокрема на рівні, передбаченому будівельними нормами і правилами - БНіП 2.04.01-85 «Внутрішній водопровід та каналізація будівель», що втратили чинність з 01.03.2013, легітимізував порушення законодавства про захист економічної конкуренції з боку КПТМ (*інформація доступ до якої обмежено*), у вигляді зловживання монопольним (домінуючим) становищем на вищевказаному ринку.

(75) Згідно зі статтею 144 Конституції України органи місцевого самоврядування в межах повноважень, визначених законом, приймають рішення, які є обов'язковими до виконання на відповідній території.

(76) Одним із принципів, на основі яких здійснюється місцеве самоврядування в Україні відповідно статті 4 Закону України «Про місцеве самоврядування в Україні», є законність.

(77) Відповідно до частини третьої статті 24 Закону України «Про місцеве самоврядування в Україні» органи місцевого самоврядування та їх посадові особи діють лише на підставі, в межах повноважень та у спосіб, передбачені Конституцією і законами України, та керуються у своїй діяльності Конституцією і законами України, актами Президента України, Кабінету Міністрів України, а в Автономній Республіці Крим - також нормативно-правовими актами Верховної Ради і Ради міністрів Автономної Республіки Крим, прийнятими у межах їхньої компетенції.

(78) Згідно зі статтею 17 Закону України «Про захист економічної конкуренції» забороняються дії чи бездіяльність органів влади, органів місцевого самоврядування, органів адміністративно-господарського управління та контролю (колегіального органу чи посадової особи), що полягають у схиленні суб'єктів господарювання, органів влади, органів місцевого самоврядування, органів адміністративно-господарського управління та контролю до порушень законодавства про захист економічної конкуренції, створенні умов для вчинення таких порушень чи їх легітимації.

(79) Пунктом 7 статті 50 Закону України «Про захист економічної конкуренції» передбачено, що порушенням законодавства про захист економічної конкуренції є вчинення дій, заборонених згідно із статтею 17 цього закону.

(80) Таким чином, дії виконавчого комітету (*інформація доступ до якої обмежено*), які полягають у затвердженні рішенням (*інформація доступ до якої обмежено*) економічно необґрунтованих норм споживання гарячої води, зокрема на рівні, передбаченому будівельними нормами і правилами - БНіП 2.04.01-85 «Внутрішній водопровід та каналізація будівель», що втратили чинність з 01.03.2013, є порушенням, передбаченим статтею 17 та пунктом 7 статті 50 Закону України «Про захист економічної конкуренції», у вигляді легітимації порушення КПТМ (*інформація доступ до якої обмежено*) законодавства про захист економічної конкуренції на ринку послуг з

постачання гарячої води у межах (*інформація доступ до якої обмежено*), де розташовані мережі, які знаходяться у власності, господарському віданні, користуванні чи експлуатації Підприємства та використовуються (експлуатуються) ним для надання таких послуг своїм абонентам (споживачам).

6. ПОЯСНЕННЯ ВІДПОВІДАЧА

(81) Листом від 30.10.2025 № 22186/30824-01-21 (вх. Відділення від 31.10.2025 № 60-01/6636) Виконком надав пояснення щодо змісту Подання.

(82) Виконком зазначив, що ним було вжито заходів щодо припинення порушення та приведено у відповідність норми споживання гарячої води для житлових будинків, установ та організацій, які не оснащені вузлами обліку гарячої води.

(83) На підтвердження наведеної інформації Виконкомом надав копію свого рішення (*інформація доступ до якої обмежено*), яким внесено зміни до Рішення (*інформація доступ до якої обмежено*), а саме: у четвертому стовпчику четвертого рядку додатку «Норми споживання гарячої води для житлових будинків, установ та організацій, які не оснащені вузлами обліку гарячої води» число «120» замінено на число «100». Зазначеним рішенням передбачено, що вказані зміни набирають чинності з 24.01.2024.

(84) Отже, під час розгляду Справи Виконком припинив порушення законодавства про захист економічної конкуренції.

7. ОСТАТОЧНІ ВИСНОВКИ У СПРАВІ

(85) Таким чином, зібраними у Справі доказами доводиться висновок адміністративної колегії Відділення про те, що дії Виконкому, які полягають у затвердженні рішенням (*інформація доступ до якої обмежено*) економічно необґрунтованих норм споживання гарячої води, зокрема на рівні, передбаченому будівельними нормами і правилами - БНіП 2.04.01-85 «Внутрішній водопровід та каналізація будівель», що втратили чинність з 01.03.2013, є порушенням, передбаченим статтею 17 та пунктом 7 статті 50 Закону України «Про захист економічної конкуренції», у вигляді легітимації порушення КПТМ (*інформація доступ до якої обмежено*) законодавства про захист економічної конкуренції на ринку послуг з постачання гарячої води у межах (*інформація доступ до якої обмежено*), де розташовані мережі, які знаходяться у власності, господарському віданні, користуванні чи експлуатації Підприємства та використовуються (експлуатуються) ним для надання таких послуг своїм абонентам (споживачам).

(86) Відповідно до статті 51 Закону України «Про захист економічної конкуренції» порушення законодавства про захист економічної конкуренції тягне за собою відповідальність, встановлену законом.

(87) Згідно з абзацом четвертим частини першої статті 48 Закону України «Про захист економічної конкуренції» за результатами розгляду справ про порушення законодавства про захист економічної конкуренції органи Антимонопольного комітету України приймають рішення, в тому числі про зобов'язання органу влади, органу місцевого самоврядування, органу адміністративно-господарського управління та контролю скасувати або змінити прийняте ним рішення чи розірвати угоди, визнані антиконкурентними діями органів влади, органів місцевого самоврядування, органів адміністративно-господарського управління та контролю.

У зв'язку з наведеним, керуючись статтями 7, 12¹ та 14 Закону України «Про Антимонопольний комітет України», статтею 48 Закону України «Про захист економічної конкуренції», пунктами 3 і 11 Положення про територіальне відділення Антимонопольного комітету України, затвердженого розпорядженням Антимонопольного комітету України від 23 лютого 2001 року № 32-р, зареєстрованим у Міністерстві юстиції України 30 березня 2001 року за № 291/5482, пунктом 4 розділу VIII Порядку розгляду Антимонопольним комітетом України та його територіальними відділеннями заяв і справ про порушення законодавства про захист економічної конкуренції, затвердженого розпорядженням Антимонопольного комітету України від 19 квітня 1994 року № 5, зареєстрованим у Міністерстві юстиції України 06 травня 1994 року за № 90/299 (із змінами), адміністративна колегія Північного міжобласного територіального відділення Антимонопольного комітету України

ПОСТАНОВИЛА:

Визнати дії виконавчого комітету (*інформація доступ до якої обмежено*) (*інформація доступ до якої обмежено; інформація доступ до якої обмежено*), які полягають у затвердженні рішенням (*інформація доступ до якої обмежено*) економічно необґрунтованих норм споживання гарячої води, зокрема на рівні, передбаченому будівельними нормами і правилами - БНіП 2.04.01-85 «Внутрішній водопровід та каналізація будівель», що втратили чинність з 01.03.2013, порушенням законодавства про захист економічної конкуренції, передбаченим статтею 17 та пунктом 7 статті 50 Закону України «Про захист економічної конкуренції», у вигляді легітимації порушення комунальним підприємством теплових мереж (*інформація доступ до якої обмежено*) (*інформація доступ до якої обмежено; інформація доступ до якої обмежено*) законодавства про захист економічної конкуренції на ринку послуг з постачання гарячої води у (*інформація доступ до якої обмежено*), де розташовані мережі, які знаходяться у власності, господарському віданні, користуванні чи експлуатації Підприємства.

Відповідно до частини другої статті 56 Закону України «Про захист економічної конкуренції» рішення органів Антимонопольного комітету України є обов'язковими до виконання. Рішення органу Антимонопольного комітету України набирають чинності з дня їх прийняття.

Встановлені у цьому рішенні зобов'язання, підлягають виконанню у двомісячний строк з дня одержання цього рішення.

Рішення може бути оскаржене до господарського суду у двомісячний строк з дня його одержання.

**Голова адміністративної колегії –
голова Відділення**

Андрій ПОГОРЕЛОВ